

PLATS

Vad är plats för dig? Vad är sammanhang och kontext? För mig är plats något som står i relation till något annat. Det är en avgränsning i något större. En slags definition av något och av någon för någon annan. En förklaringsmodell som beroende på vad och till vilket syfte det ges i har det olika regelverk, utseenden och benämningar.

Platsen kan vara stor och abstrakt, pytteliten och supertydlig. Den kan vara vad och var som helst, inne och ute. En neutral plats för mig kan vara en ovan plats för dig. Platsen är formen. Formen är för många konstnärer anledningen till vad hur och varför. Oavsett om det är innehållet som bestämmer formen eller formen som bestämmer innehållet så är platsen formen och därför väldigt viktig.

Det kanske verkar otydligt att blanda ihop form och plats, men jag gör det. De står i så pass stor relation till varandra att om jag ska förklara vad plats betyder så måste jag blanda in formen.

Formen är det som platsen begränsas utav. Det som utgör både gräns och gränssnitt och som både separerar och förbinder. Det som gör att den är den och inte något annat. Varje plats har sina egenskaper och sina särskiljande drag. Vare sig de är neutrala, naturliga eller konstruerade så finns det något som utmärker, som bestämmer. En plats utan definitioner, är just en plats utan definitioner och det som gör det möjligt att både kategorisera den, platsen bredvid och kanske även personen bakom uttalandet.

Det som förbinder, relationen mellan plats och form och form och plats är det som är intressant för det i sin tur berättar något om kontexten som inte heller kan lämnas förutan. Att separera plats från form och form från kontext, det går förstås och resultatet skulle kunna vara:

Plats
Form
Kontext

Det stannar där och jag tror inte det går att utveckla mer, för de är bara statiska ord i sig självt, och om de ändå existerar, så medexisterar de med resten av världen och den; den påverkar. Plats, form och kontext är familj och hör ihop på samma sätt som att en storsyster utan en lillasyster, inte skulle kunna vara en storsyster, varken som individ eller som begrepp.

Synliga och osynliga strukturer påverkar och styr över vår uppfattning och förväntan på en plats. För många platser är innebörden så pass tydlig att även form och sammanhang går att se framför sig. Ofta räcker det med ett ord, så är hela helhetsbilden tydlig. Ord, som trots avsaknad av ytterligare förklaringar är tillräckligt talande för att vi ska kunna föreställa oss den. Jag kan nämna några, så förstår du vad jag menar:

Busshållplats, parkeringsplats, skrivbordsplats, uteplats, annonsplats, utställningsplats, metaplatser, sovplats, rastplats, ståplats, lekplats, sittplats, gravplats, cirkulationsplats, badplats, campingplats, köplats, eldplats, lastplats, matplats, reservplats..

Ord och plats speglar ett behov som vi hade i en speciell tid och skapades utifrån detta och efter de ideal som var aktuella då. Vissa tillhör en annan tid och ett annat samhälle och har försvunnit reellt och existerar numera bara som termer från något som fanns förr, medan andraplatser förnyas och omskapas hela tiden.

Trots inbördes, generella likheter kan upplevelsen av till exempel en vårdplats till en annan eller en webbplats till en annan skilja sig markant. Ja, inte bara upplevelsen förresten, utan hela platsen, formen och kontexten skulle kunna skilja sig totalt och ändå gå under namnet vårdplats eller webbplats. Sekundära upplevelser får många gånger ge vika till förmån för primära anledningar och ramverk uppförda för att förenkla och underlätta.

När en plats skapas, knyts definition, form och funktion ihop. Många platser konstrueras från grunden på nytt eller förändras från en plats till en annan på någon sekund, medan andra, som till exempel en trafikplats, massproduceras och skapas på rutin. När så sker, sammanfogas mer eller mindre udda element och kombinationerna kan efter år av offentligt repeterande komma att uppfattas som självklara. Material och plats har så att säga vuxit ihop. Tanke och grundstruktur har etablerats, tillförts permanentens och tid.

Grunden består i att alla platser med samma namn fungerar på liknande sätt. Köra vid grönt ljus och stoppa vid rött, vita stora målade rektanglar på rad menas en sak medan smala långa längs kanten en annan, överenskommelser som numera är lika användbara som givna.

Men utvecklingen av detta länkande kan också ha sina konsekvenser. Konsekvenser som både kan kopplas ihop med industri, tillverkning och ekonomi liksom med tankar som rör trygghet, kontroll och framtid. Risken finns nämligen att vi läser ihop och sammanblandar värden som inte nödvändigtvis behöver ha någon direkt koppling. Till exempel så är de flesta överens om att det är skillnad på en permanent lösning och en tillfällig. Men att på grund av detta säga att en permanent lösning många gånger är bättre än en provisorisk, är kanske lite förhastat. För att bygga en permanent trappa till ett provisoriskt hus skulle kanske snarare kunna skapa mer oro än lugn.

Man skulle därför kunna säga att det mest uppenbara både öppnar upp, förtydligar och begränsar vårt sätt att tänka och leva.

Snabba slutsatser om plats och dess värden kan leda till att vi får en falsk bild av vad plats egentligen är. Ja, om man nu ska säga att den är något, den är ju förstås något nu, i nuet, då när vi verkar med platsen. Men annars så är den något som hela tiden förändras, både från igår till idag, till historiskt och för oviss framtid. Oavsett vad som hände igår på en plats så är synen alltid påverkad av att det var igår och inte idag. Idag är en annan kontext än igår, även om man pratar om gårdagen som något väldigt nära i tid, så går det inte komma ifrån att det faktiskt var igår.

Så för att knyta an till grundfrågan och huvudanledningen till denna text, om varför jag tycker om att arbeta med plats, mot plats, åt plats, för plats på plats, så är det för att oavsett vad det för plats så påverkar den mitt beteende, mitt sätt att se, mitt sätt att gå, mitt sätt att tala och mitt sätt att tänka. Den kan vara både obegriplig och lättförståelig men speglar vår kultur och vår tillfälliga ordning. Vi identifierar oss med den, definierar oss mot den, skapar den och konsumerar den.

Vi, som är bland annat är en, som är jag, som skriver på den här platsen för dig, i en speciell kontext och på en plats som liksom alla andra platser har speciella bestämmelser och förordningar. En ny mening ska till exempel här helst börja med stor bokstav och avslutas med punkt. Annars kan det hända att jag utsätter en och annan för det andra, det obestämbara otäcka, som gör att vi måste vrida och vända på vår nuvarande världsordning ibland sekunder, flera minuter, dagar innan vi inser, lugnar ner oss och börjar sortera: Passar, passar inte, passar, passar inte... med förväntan och sammanhang. Ja, det är inte mycket som ska till för att skapa stor förvirring till och med kaos. Jag skulle också

kunna sluta här.

Bara så där..

aldrig fortsätta och redan nu skulle det kunna vara för sent, jag har brutit mot det vanliga normativa och vissa kanske redan har tappat intresset, trots att jag bara försökte använda platsen, den här platsen, just nu för att försöka prata om form, innehåll och kontext på ett annat sätt, genom att direkt praktiskt teoretisera, specifikt på plats genomföra ett litet minixperiment fortfarande ytterst konventionellt och på vit bakgrund med svart text.

Lisa Torell, 2009

Info: www.lisatorell.com